

LUNDS UNIVERSITET

Musikhögskolan i Malmö

Examensarbete

Höstterminen 2013

Läroarbetsutbildningen i musik

Johan Lindelöf

Är musik- och kulturskolan till för alla?

Handledare: Stefan Östersjö

Abstract

Title: Is the community school of music and art for everybody?

Author: Johan Lindelöf

This thesis concerns the community school of music and art and if they reach out to every child and youth in our society. The aim of the present study is to investigate the community school of music and art around Sweden to see if they have a workplan to reach all the youths in their community. The methods I used are both quantitative and qualitative. Empirical data was collected through a survey I sent to all the community school of music and art in Sweden. I also made qualitative interviews with two principals of community schools of music and art. The results shows that few schools have an action plan to reach everybody but also that many schools have the ability to reach out by for example broadening their courses. In order for the community school of music and art to fulfil the political expectations on their activities, a central initiative for mapping the field and its central topics and development of methods and strategies would be called for.

Keywords: community school of music and art, education politics, voluntary education, music, instrument, music teaching.

Sammanfattning

Titel: Är musik- och kulturskolan till för alla

Författare: Johan Lindelöf

I detta arbete är en undersökning av huruvida musik- och kulturskolan når ut till alla barn och ungdomar i samhället. Syftet är att undersöka om kulturskolor runt om i landet har en konkret arbetsplan för att deras verksamhet når ut till alla barn- och ungdomar i deras verksamhetsområde. Metoden som används är en enkätundersökning som skickats till samtliga musik- och kulturskolor i Sverige. Denna enkät kompletteras med kvalitativa intervjuer med två verksamhetschefer från två olika musik- och kulturskolor. Resultaten visar att få skolor har en arbetsplan att nå ut till alla men också att många skolor har förutsättningar att nå ut till fler genom att till exempel bredda sitt utbud. Samtidigt tycks en bredare nationell ansats behövas för att kartlägga området och för utvecklandet av metod och strategier för att möta denna politiska utmaning.

Sökord: Musik- och kulturskola, Kommunal musikskola, utbildningspolitik, frivillig utbildning, undervisning, musik.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
2. Syfte och frågeställning	7
2.1 Definitioner	7
3. Teoretisk bakgrund	8
3.1 Uppkomsten av Kultur- och musikskolan	8
3.2 Den stora expansionen	9
3.3 När blev musikundervisningen till för alla?	10
3.4 Musikskola-kulturskola	11
3.5 Kulturskolan idag	11
3.6 Kort om SMoK	12
3.7 Styrdokument och mål	12
4. Metod	15
4.1 Om den kvantitativa studien	15
4.2 Om kvalitativa intervjuer	16
4.3 Reliabilitet och validitet	16
4.3.1 Kvantitativ studie	16
4.3.2. Kvalitativ studie	16
4.4 Urval	17
4.4.1 Måns	17
4.4.2 Stig	17
5. Resultat	19
5.1 Enkäten	19
5.1.1. Arbetsplan och styrdokument	19
5.1.2. Samarbete	20
5.1.3. Terminsavgiften	20
5.2 Intervjuerna	20
5.2.1. Arbetsplan och styrdokument	21
5.2.2. Samarbete	21
5.2.3. Terminsavgiften	22
5.2.4. Utbud	22
6. Diskussion	24
6.1 Arbetsplan och styrdokument	24
6.2 Samarbete	25

6.3 Terminsavgiften	26
6.4 Utbud	27
7. Sammanfattning.....	28
7.1 Kulturskolans beredskap och undersökningens pedagogiska betydelse	28
7.2 Vidare forskning.....	28
8. Referenser	30
9. Bilagor.....	32

1. Inledning

Musik- och kulturskolorna skall aktivt verka för att alla barn och ungdomar – oavsett mentala, fysiska, kulturella, sociala, geografiska eller ekonomiska förutsättningar – kan delta i verksamheten. (SmoK:s plattform 2013)

Jag växte upp i en stadsdel i Malmö som heter Sofielund och har gått på olika skolor i och omkring det området. Sedan tidig ålder har jag spelat trummor och har alltid varit med i band oberoende av vilken skola jag har gått på och spelat med många av mina skolkamrater. Under min uppväxt var jag inte alls i kontakt med kulturskolan, eller som den kallades då, kommunala musikskolan. Mitt enda minne från skoltiden av kommunala musikskolan är att jag kan dra mig till minnes att mina kompisar och deras föräldrar uttryckte att det är för dyrt med avgiften, och att de då sökt musikundervisning på annat håll, t.ex. i föreningar och på fritidsgårdar.

Mina klasskamrater på Sofielund kom inte från några höginkomstfamiljer, tvärtom. De flesta kom från låginkomstfamiljer av vissa hade det väldigt svårt. Jag kan heller inte minnas att kulturskolan någonsin tog kontakt med oss elever på Sofielund. Det var inte förrän jag började gymnasiet, estetiska programmet musik på Heleneholmsskolan i Malmö, som jag insåg hur utbredd kulturskolan var och att den var en viktig byggsten i samhället med ambitionen att musikundervisning ska vara för alla.

Jag vet att många kultur- och musikskolor arbetar aktivt på olika sätt för att nå ut till alla barn och ungdomar i deras verksamhetsområde, men hur ser det ut i landet som helhet? Har skolorna arbetsplaner? Samarbetar de med andra skolor, fritidsgårdar med flera för att nå ut till alla? I detta arbete tänker jag ta reda på hur det egentligen ligger till på kulturskolorna runt om i landet.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete är att undersöka om kulturskolor runt om i landet har en konkret arbetsplan för att deras verksamhet når ut till alla barn- och ungdomar i deras verksamhetsområde. Mitt mål är att skapa en bild av den praktik som finns idag för att kulturskolan ska nå ut till alla oberoende av kulturell, ekonomisk och social bakgrund. Resultatet av denna studie kan ge en riktlinje på hur det ser ut i kulturskolan runt om i landet. Det kan också användas som en grund för diskussion för kulturskolor som vill förändra sitt arbete. Jag har formulerat forskningsfrågorna:

- *Har kulturskolan i Sverige en konkret arbetsplan för att nå ut till alla barn och ungdomar i samhället?*
- *Vilka styrdokument finns för kulturskolan och hur kan kulturskolans arbete se ut för att följa dessa?*

För att få en så generell bild som möjligt av hur det ser ut på kultur- och musikskolorna, så föll det naturligt att samtliga skolor i landet skulle få frågorna. Att ta kontakt med skolorna en och en skulle ta för lång tid och jag fann därför att enkätfrågor skulle vara den mest passande metoden. Jag har också valt att fördjupa denna översiktliga undersökning med en intervjuundersökning där jag har kunnat gå in mer i detalj i några skolors enskilda upplägg. Jag återkommer till frågor om metod i kapitel fyra.

2.1 Definitioner

Enligt Cederberg (2006) använder Skolverkets uppföljningssystem och Statistiska centralbyrån en definition som tar fasta på föräldrarna och elevernas födelseland. En elev har utländsk bakgrund om båda föräldrarna är födda utomlands fast eleven är född i Sverige samt om eleven är född utomlands. Första generationens invandrare är elever som själv är födda utomlands och andra generationens invandrare är elever där föräldrarna är födda utomlands. I arbetet använder jag definitionen annan kulturell bakgrund för de som är både första generationen- och andra generationens invandrare.

3. Teoretisk bakgrund

Till en början fanns bara undervisning i musik på kulturskolan och den kallades då för den kommunala musikskolan, en benämning som senare ändrades när inriktningen breddades och vi fick vad som idag heter kultur- och musikskolan. Jag kommer i detta arbete använda mig av begreppet ”Kulturskolan” med syftning också på de skolor som bara har musik i sitt utbud. Innan framväxten av den kommunala musikskolan var musikundervisningen inte till för alla. Undervisning skedde då via de olika lärosätena, militärmusiken, bruksmusikkåreerna, genom kyrkan eller privata studier för de som hade råd. Den kommunala musikskolan skulle öppna upp för alla oberoende av ekonomiska, sociala och kulturella förutsättningar (SMoK:s historik 2013).

3.1 Uppkomsten av Kultur- och musikskolan

Det är inte klart vilken som var den förste kulturskolan, mest för att det är svårt att definiera vad en kulturskola är. Om man definierar kulturskola som ”av kommunen organiserad och finansierad frivillig instrumentundervisning”, så hittar man sådana verksamheter redan i början av 1900-talet. Troligen så myntades dock inte termen ”kommunal musikskola” förrän 1946 i Jönköping (Reimers 1994).

Upphovet till dagens kulturskola kan man identifiera i den ideologi som kom till på 1920-talet när begreppet ”folkhemmet” lanserades av Per Albin Hansson som sedermera blev Sveriges statsminister (Lilliedahl 2007). Detta politiska begrepp frammanade målbilden av ett samhälle byggt på gemenskap mellan samhällsgrupper och social rättvisa. Ett svenskt välfärdssamhälle byggt på denna ideologi skulle ligga till grund för de politiska och sociala reformer som Per Albin Hansson genomförde under sin tid som statsminister under 1930-talet (Xen 2004). Under denna tid ökade fritiden avsevärt, och då ansåg både Per Albin Hansson och det socialdemokratiska partiet såväl som många föreningar och organisationer i samhället att nya åtgärder behövdes i folkbildningsarbetet (Lilliedahl 2007). Folkbildningens utveckling berodde på många olika saker. ABF, som är arbetarnas bildningsförbund, beskriver på sin hemsida att den största anledningen var att ha en utbildningsform som i praktiken bygger på modellen ”av folket genom folket”. Folkbildningsförbundet beskriver vidare på sin hemsida att detta var ett alternativt sätt att söka bildning, kontra det formella lärandeväsendet som då var relativt odemokratiskt. Ambitionen var att utbildningen skulle vara fri, frivillig och bygga på folkets eget kunskapssökande.

Men det fanns andra anledningar. Mellan 1930 och 1940 träder begreppet ”ungdom” fram, radion blev vanlig i hemmen och därför blev tillgängligheten av modern musik, som till exempel jazz, större. Sverige gick igenom en stor samhällelig förändring och efter mycket diskussioner om det nya och ovanliga påverkade ungdomens moral och uppfostran, kunde ingenting hindra populärmusikens framfart (Lilliedahl 2007). Debatt om hur musikundervisningen skulle utformas var vanligt förekommande bland musklärarna. De två led som stod emot varandra var att antingen påverka elevernas uppfattning om vad bra musik är, eller ta till vara på den musikkultur som växer fram och anpassa den i sin utbildning (Holmberg 2010). För att möta denna problematik från politiskt håll skapades bildningsverksamheten, där målet var att ge ungdomen en alternativ levnadsstil och en meningsfull fritid och inte den ”lågkultur” de utsattes för. Syftet var då att fostra barn och ungdomar till goda samhällsmedborgare med organiserade fritidsverksamheter. I första hand var verksamheten för samhällets bästa och inte för individen. Samtidigt som musicerandet ute i landet tog fart under 1940-talet genom den fria musikundervisningen och amatörmusiken, fanns det inte tillräckligt med kompetens och kvalité bland musklärare ute i kommunerna. Därför föreslog utredningen SOU 1962:51 att kommunerna skulle inrätta musikledartjänster som kan leda kommunens kulturliv med kvalité och kunskap. Musikledaren skulle också samordna de olika musikaktörerna i kommunen till ett närmare samarbete (SOU 1962:51) Den förste som tillträdde en sådan tjänst var Lennart Lundén i Katrineholm 1944 (Reimers 1994).

3.2 Den stora expansionen

Det var under 1950–60-talet som kulturskolan expanderade mot en omfattning liknande dagens. Redan år 1950 hade 50 skolor startats och de fortsatte att växa. Under denna tid avvecklades även de statligt finansierade lärosätena i instrumentalmusik på grund av att läroverken avvecklades. Då fick den musikundervisningen utanför skolan möjlighet att växa, musikstudiecirkel blev till hela skolor och behovet av orters musikliv blev allt mer viktigare.

Den kommunala verksamheten blev större, och kulturskolan bedrev sin verksamhet oftast i grundskolans lokaler, eller i vissa fall i egna lokaler som tidigare varit en skola (Reimers 1994). Den obligatoriska skolans roll för kulturskolan har varit väldigt viktig. Detta samarbete har tagit uttryck i delade lokaler, och att kulturskolan i vissa fall bedrev sin verksamhet under skoltid (Holmberg 2010).

3.3 När blev musikundervisningen till för alla?

Under 1960-talet diskuterades hur urvalet till den frivilliga musikundervisningen skulle gå till. Undervisningen riktades till barn och ungdomar, bara de hade viljan eller fallenhet för att musicera. Enligt ett förslag som lades fram i skriften *Lärare och handledare för det fria och frivilliga musikutbildningsarbetet*, borde inriktningen vara att prioritera de barn och ungdomar som har intresset och har möjlighet att bilda sig inom musikens område, eller för blivande yrkesmusiker. Gallringen kunde ske i vissa fall med hjälp av olika tester bland de sökande (SOU 1962:51). Alltså skulle verksamheten riktas mot den talangfulle eller elever i yrkesförberedande studier, alltså inte till alla.

Dessa diskussioner är inte bara kopplade till den tiden, utan diskussioner om att begränsa elevurvalet finns i senare tid och än idag. Undervisningen är öppen för alla, men eleverna får själv bestämma om och när de ska sluta. Eleverna sorterar då bort sig själv på grund av bristande intresse, eller att de har för stort behov med hjälp av instudering och inläring (Holmberg 2010). Under den finansiella krisen på 1990-talet i Sverige hotades många kulturskolor av nerläggning eller nerskärningar. Kulturskolorna tvingades då höja deltagaravgiften eller dra ner på verksamheten på grund av bristande ekonomiska resurser. Både föräldrar och föreningar deltog i diskussionen om att höjda avgifter skulle stänga ute stora elevgrupper med föräldrar som inte hade de ekonomiska förutsättningar att betala. Protesterna från elever och föräldrar kunde rädda många musikskolor med resonemang som att kulturskolan är en av de stora anledningarna till Sveriges stora musikexport, men avgifterna förblev höga på grund av den rådande ekonomiska krisen (Bladh 2002).

Nedskärningarna medförde också att kulturskolorna började hitta andra sätt att organisera sin undervisning på. Gruppundervisning blev vanligare. Även individen och elevens utveckling började växa sig starkare tillsammans med vikten att nå ut till alla barn och ungdomar och få en bredare rekrytering (Holmberg 2010). Holmberg beskriver vidare att nedskärningarna och ifrågasättandet av kulturskolorna under 90-talet väckte liv i jämställdhetsdebatten. Hon fortsätter med att förklara att oavsett hur kulturskolans verksamhet och rekrytering ser ut, kan en ambition om en kulturskola för alla skymtas under 90-talet.

3.4 Musikskola-kulturskola

En av de största förändringarna inom kulturskolorna skedde i slutet av 1980-talet när många musikskolor började att bredda sitt utbud med att starta andra estetiska verksamheter. Utvecklingen från musikskola till kulturskola påbörjades och pågår än idag. 153 skolor av de 290 skolor som finns i landet har minst tre konstformer (SMoK: s nulägesrapport 2013). Lilliedahl (2007) beskriver att musikskolor ”muterade” till kulturskolor av två anledningar. Ett var att bredda utbudet av estetiska uttrycksformer för att klara av den ekonomiska krisen på 1990-talet, men också för att insikten av att människor är olika och kunde ha ett behov av andra konstformer än musik. Öppningen för flera estetiska uttryck inom musik- och kulturskolan var också att undervisningen i grupp blivit vanligare, istället för den traditionella lärare-elev undervisningen (Holmberg 2010).

3.5 Kulturskolan idag

Idag finns det 290 kulturskolor runt om i landet varav 119 är musikskolor, 164 kulturskolor och 4 kommuner saknar musik/kulturskola (SMoK:s nulägesrapport 2013).

Oftast är det fortfarande kommunerna som är huvudmannen, men det finns ett fåtal undantag där kulturskolorna bedrivs av studieförbund, (totalt fyra stycken) ideella föreningar (två skolor), ekonomiska föreningar (två skolor), och en skola som drivs av en stiftelse. Terminsavgiften varierar från 0 kr-1700kr där snittet ligger på 666kr (SMoK:s nulägesrapport, 2013). Enligt SMoK (nulägesrapport 2013) är det en stor skillnad när det gäller terminsavgifter, ekonomi och utbud beroende på var i landet man bor. Från en artikel i Sydsvenska Dagbladet (Svahn 2013) beskriver Kävlinges kommunala musikskola att de har höjt avgiften från 1140kr till 1400kr för att kapa de köer som fanns till deras skola. De extra intäkter de fick in, och med ett extra tillskott av kommunen, kunde skolan anställa fler lärare och ta in fler elever. I artikeln nämner Svahn (2013) att höjningen inte verkar påverka deltagandet. Man kan ju samtidigt konstatera att avgiften redan innan var relativt hög och kanske redan har haft en uteslutande funktion.

3.6 Kort om SMoK

SMoK - Sveriges Musik och Kulturskolor, bildades 1997 och är formellt en ideell förening med landets kulturskolor som medlemmar. SMoK arbetar med bland annat opinionsbildning, mediakontakter och faktainsamlande, anordnar utbildningar och kurser med mer. Idag är cirka 90 % av kommunerna medlemmar i riksförbundet (SMoK:s nulägesrapport, 2013).

3.7 Styrdokument och mål

Kulturskolor styrs helt kommunalt med beslut och medel. Detta resulterar också i att deras mål, inriktning och syfte varierar från skola till skola. Jag har fått ta del av några kulturskolors styrdokument och mål. Här är ett exempel på verksamhetsmål från Mjölby kulturskola:

Kulturskolan skapar gränsöverskridande mötesplatser avseende ålder, etnicitet, kön, genrer etc.

1. Ha ett brett rekryteringsarbete som når *alla* barn och föräldrar.
2. Hålla avgifterna på en låg nivå för att ge *alla* möjlighet att delta. Bedriva en omfattande ensemble- och gruppundervisning som stärker demokratiska värden.
3. Samarbeta med skolan och inspirera till kulturutövande i alla former.
4. Samarbeta mellan de olika kulturämnena. Samarbeta med föreningsliv, artister, konstnärer m.fl. (Mjölby kulturskolas verksamhetsmål, 2011).

Här beskriver målen att alla barn ska ges möjlighet att delta och att dras rekryteringsområde ska nå alla. Ett annat exempel är från kulturskolan i Stockholm som med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål har följande uppdrag:

Skapande i alla dess former erbjuds ungdomar med skilda bakgrunder och intressen genom att arbetet med att utveckla Kulturskolan fortsätter. Kulturskolan ska erbjuda undervisning av hög kvalitet i kulturella färdigheter till Stockholms barn och ungdomar, 6-22 år, på deras fritid. Fokus bör läggas på att finna metoder för att erbjuda fler barn och unga plats i Kulturskolans undervisning! (Lenefors et al 2013)

Med detta uppdrag svarar kulturskolan med femton verksamhetsmål:

1. Eleverna får genom arbetet med föreställningar, framträdanden och utställningar kunskap om och inspiration till en hållbar livsstil.

2. Kulturförvaltningens sex miljömål är väl kända och genomsyrar arbetet i verksamheten.
3. Elever med funktionsnedsättning ska fullt ut kunna delta i Kulturskolans verksamhet.
4. Barn och ungdomar i målgruppen tycker att Kulturskolans verksamhet är till för dem.
5. Eleverna inspireras till att ta del av det professionella kulturlivet.
6. Eleverna speglar mångfalden av Stockholms barn och ungdomar!
7. Eleverna tycker att kulturskoleverksamheten ger dem kunskaper och upplevelser som de har glädje av.
8. Eleverna är delaktiga och har inflytande över undervisningen.
9. Elevernas framträdanden vid utställningar, konserter och föreställningar runt om i staden bidrar till ett rikt och levande kulturliv.
10. Stockholmare och besökare uppskattar Kulturskolans verksamhet.
11. Elever och föräldrar tycker att de får ett gott bemötande av Kulturskolans medarbetare!
12. Elever och föräldrar upplever Kulturskolans utbud intressant, tydligt och lättillgängligt.
13. Chefer och medarbetare har en gemensam bild av Kulturskolans uppdrag och mål.
14. Medarbetarna anser att de får en kompetensutveckling som stödjer dem i arbetet med verksamhetens utveckling.
15. Kulturskolan tillämpar resultatbaserad styrning (Lenefors et al 2013)

Verksamhetsmålen antal och formuleringar kan se olika ut som exemplen här ovan. Mjölby har fyra formulerade verksamhetsmål, medan Stockholm har femton.

Men SMOK, som är kulturskolornas organ på regional och nationell nivå utgör en tydlig plattform som formulerar nationella riktlinjer. Här formuleras mål och visioner för deras medlemmar, det vill säga kulturskolorna runt om i landet. Så här formuleras riktlinjerna för kulturskolan:

Musik- och kulturskolorna skall erbjuda alla barn och ungdomar en pedagogisk, lustfylld, skapande och frivillig verksamhet för konstnärlig och personlig utveckling.

– Musik- och kulturskolorna skall aktivt verka för att alla barn och ungdomar – oavsett mentala, fysiska, kulturella, sociala, geografiska eller ekonomiska förutsättningar – kan delta i verksamheten. (Se FN:s konvention om barnets rättigheter, särskilt artiklarna 4, 13 och 31)

Musik- och kulturskolan skall ha utbildade lärare.

Musik- och kulturskolans skall ha pedagogik som utgår från barnets egen lust att lära och skapa.

Musik- och kulturskolan skall arbeta för att få en viktig roll för såväl personlig som samhällelig utveckling.

Musik- och kulturskolan skall erbjuda en bred verksamhet samt ge möjlighet till specialisering och fördjupning.

Musik- och kulturskolan skall se elevernas påverkansmöjlighet på innehåll och utformning av skolans verksamhet som en förutsättning för hög kvalitet (SMoK:s plattform 2013).

På plattformen beskriver även SMoK föreningens långsiktiga mål där det bland annat står beskrivet att ”främja samarbete mellan musik- och kulturskolorna samt mellan dessa och andra skolformer och institutioner i samhället” (SMoK:s plattform 2013).

4. Metod

I detta kapitel beskriver jag vilka metoder jag har använt i min studie. Jag beskriver också reliabiliteten och validiteten av de metoder jag valt. I urval beskriver jag mina urval till studien och även en kort beskrivning av mina intervjupersoners kulturskola och kommun. Under undersökningens gång har jag även haft en del e-postkorrespondens med ett antal kulturskolor runt om i landet som jag kommer använda mig utav.

4.1 Om den kvantitativa studien

Metoden jag använder mig av när det gäller enkäten är av *kvantitativ* natur då frågan kan svaras med siffror och statistik (Bryman 2004). Bryman beskriver att även om den kvantitativa studien svaras med siffror och statistik, så innebär forskningen mer än att bara arbeta med siffror. Han beskriver den kvantitativa forskningsprocessen i elva steg där jag som forskare ska begrunda noga hur den kvantitativa studien ska utformas, vart jag vill att mina respondenter ska svara på enkäten, vem som är mina respondenter. Efter insamlandet av data ska de analyseras och formuleras resultat och sammanfattas. En sådan process har varit en viktig del av arbetet med min studie.

Jag skaffade mig ett konto på onlineenkätsidan *SurveyMonkey* och arbetade tillsammans med min handledare fram 8 slutna enkätfrågor där alternativen var *ja* eller *nej*. Jag skickade sedan ett e-mail till alla kulturskoleledare runt om i landet med en länk till enkätfrågorna (se bilaga 1). Ledarna kunde sedan svara på frågorna och svaren lagrades på webbsidan. Svaren från ledarna kan avläsas på webbsidan i siffror och statistik.

För att få så hög svarsfrekvens som möjligt valde jag att göra en webbaserad enkätundersökning (Bryman 2004). Jag tyckte detta var relevant med tanke på att jag behöver få in så hög svarsfrekvens som möjligt för att få en generell bild. Fördelen är också att jag får svaren i digital form och kan då lättare analysera dem med hjälp av dataprogram.

Det är inte säkert att min studie ger en rättvisande bild om hur det ligger till med kulturskolorna runt om i landet, och jag kan inte garantera att respondenterna uppfattar enkätfrågorna på samma sätt som jag gör. Det enda jag kan göra i förväg är att se till att frågor och instruktioner är så tydliga som möjligt (Patel & Davidsson, 2003).

4.2 Om kvalitativa intervjuer

Jag bestämde mig också för att göra intervjuer med verksamhetscheferna på två kulturskolor. Jag ville komplettera de frågor jag skickat ut via enkäten med intervjuer. Jag arbetade fram ett antal öppna intervjufrågor tillsammans med min handledare, som skapade möjlighet för intervjupersonen att svara fritt. Frågorna mellan intervjuerna och enkäten är lika för att jag vill att svaren från respondenterna och intervjuerna ska ha samma utgångspunkt i diskussionen i kapitel 6. Intervjuerna var inte strukturerade eller standardiserade (Patel & Davidsson 2003) utan jag försökte skapa följsamhet under intervjuerna, med följdfrågor för att följa upp det som sades under intervjun. Det vill säga att jag har förberett frågor som en disposition av intervjun, men mina frågor och följdfrågor ändras under intervjun beroende på vad som sägs under intervjun. Metoden med intervjuerna är av en *kvalitativ* natur, där svaren beskrivs mer i ord och meningar, jämfört med enkäten som är en kvantitativ studie där svaren är i siffror och statistik (Bryman 2004).

4.3 Reliabilitet och validitet

Jag diskuterar i detta stycke aspekter av de kvantitativa och kvalitativa studierna som berör deras trovärdighet och tillförlitlighet.

4.3.1 Kvantitativ studie

En enkätundersökning kan vara en bra metod för att nå ut till många respondenter men det har sina nackdelar. Den personliga frånvaron, att inte ha möjlighet att hjälpa respondenter med undringar och funderingar kring enkätfrågorna eller ställa följdfrågor för att få djupare svar i ämnet, eller kontrollera att det är rätt person som svarar på enkäten. Samtidigt kan frånvaron vara en fördel, då det inte medför någon intervjuareffekt där intervjuaren kan påverka respondentens svar och att de kan svara när de har tid och möjlighet (Bryman 2004).

4.3.2. Kvalitativ studie

I en intervjusituation är i förhållande till enkätundersökningen, ett personligt möte, där intervjuarens roll är att, som Kvale definierar som ”en intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka de beskrivna fenomenens mening” (Kvale, 1997, s.13). Detta innebär att intervjuaren ska tolka den intervjuades utsaga utifrån dennes perspektiv. Samtalet är inte heller jämställt, då intervjuaren innehar en viss makt med de frågor som ska ställas (Kvale, 1997). Som förberedelse har

jag läst intervjuguiden *Kvalitativa studier i teori och praktik* (Svensson & Starrin, 1996), som beskriver förhållandet mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad. Svensson & Starrin (1996) beskriver i sin bok bland annat om intervjuarens roll och vad jag bör tänka på före, under och efter intervjun. De beskriver att jag bör ha goda förkunskaper i ämnet, tänka noga på, inte bara frågorna, utan hur jag väljer mitt språk beroende på vem jag intervjuar. Att ha öppna frågor och öppet klimat är viktigt för att få spontan information om företeelser, attityder och så vidare (Svensson & Starrin, 1996). Svensson & Starrin (1996) beskriver också att analysen av intervjun är det viktigt att tänka på att få en uppfattning av hela intervjun i sin helhet; vad sägs? Hur sägs det? Specifika händelser under intervjun? Hur påverkade det intervjuare och respondent-relationen? De styrdokument och mål som beskrivs i kapitel 3.7 är inte hämtade från de skolor där intervjupersonerna jobbar.

4.4 Urval

I min studie har jag skickat enkätfrågor till kulturskolor i hela landet. Utskicket har gått till de mailadresser som finns till kulturskolor på SMOK:s hemsida och jag har även hittat mailadresser på de olika kulturskolors hemsidor. Respondenterna skulle vara en verksamhetschef som hade en överblick över deras verksamhet och det är till dessa som utskicket gjordes. För att få en så hög svarsfrekvens som möjligt valde jag att enkäten skulle vara anonym. Jag kan alltså inte se vem det är som har svarat, eller hur de har svarat. Mina intervjupersoner skulle, precis som respondenterna i enkäten, ha en överblick över deras verksamhet. Intervjupersonerna har fingerade namn i arbetet. Jag har valt att kalla dem för Måns och Stig. Här följer en kort presentation av Måns och Stigs kulturskolor.

4.4.1 Måns

Måns kulturskola ligger i en större kommun och har ett stort verksamhetsområde. Deras verksamhet är till stor del utspridd till olika grundskolor runt om i kommunen, men de har även egna lokaler som är centralt belägna. I deras egen byggnad finns även kulturskolan expedition. I kommunen finns många invånare från andra kulturer och har både välbärgade områden och områden med hög arbetslöshet och utanförskap.

4.4.2 Stig

Stigs kulturskola ligger i en mindre kommun och har ett litet verksamhetsområde. De delar lokaler med grundskolan och har även expeditionen på en grundskola. Deras

verksamhet är beläget på grundskolorna som är centralt belagda. Kommunens invånare är mestadels medelinkomsttagare och uppåt.

5. Resultat

I detta kapitel presenterar jag de resultat från den webbenkät jag skickade ut till samtliga kulturskolor i Sverige samt från mina intervjuer. Av 290 skolor har 155 medverkat i enkätundersökningen alltså 53,45%. Svarnivån var alltså ganska låg. Detta påverkar naturligtvis reliabiliteten av undersökningen men utgör också en oroande antydning om att engagemanget i denna fråga kanske är ännu lägre än mina siffror vill göra gällande. I enkäten kunde respondenterna hoppa över frågor, vilket gör att det är olika svarsfrekvens på de olika frågorna. Jag sammanfattar mina resultat under fyra rubriker: *Arbetsplan och styrdokument*, *Samarbete*, *Terminsavgiften* och *Utbud*. Dessa fyra rubriker representerar centrala frågeställningar och aspekter av undersökningen. Jag kommer sedan i diskussionen återvända till samma rubriker.

5.1 Enkäten

I detta avsnitt redovisar jag resultaten för enkäten.

5.1.1. Arbetsplan och styrdokument

En av mina två forskningsfrågor rörde hur kulturskolor har en arbetsplan för att nå ut till alla i samhället. Därför föll det naturligt att ställa den frågan i min enkät (*se fig. 1*). Av de 155 som svarade på denna fråga har 41,3% en arbetsplan och 58,7% inte har det. Av de 41,3% som svarade på förra frågan, tycker 63,9% i en följdfråga att arbetsplanen har konkret förändrat deras arbete de senaste tio åren, medan 36,1% inte tycker det.

Figur 1. En tabell med resultaten från fråga 1 i min enkätundersökning.

5.1.2. Samarbete

94,8% av kulturskolorna har ett samarbete med grundskolor för att nå ut till barn och ungdomar. Av 154 skolor har 76 % även samarbete med studieförbund, föreningar eller fritidsgårdar, samtidigt som 24 % inte har det.

5.1.3. Terminsavgiften

I frågan om skolorna ser att terminsavgiften är ett problem för att nå ut till underrepresenterade grupper i deras verksamhetsområde svarade 60,6% att de såg ett problem, medan 39,4% inte såg det som ett problem (se fig.2). Ingen av kulturskolorna har något alternativt sätt att betala terminsavgiften på, som till exempel försäljning av lotter, tidningar med mer (se fig.3).

Figur 2. Fråga 3 från enkäten.

Figur 3. Fråga 4 från enkäten

5.1.4. Utbud

Att nå alla kan också vara att ha ett brett utbud i sin verksamhet med undervisning i till exempel dans och instrument från andra kulturer. För att se tillgängligheten till sådan undervisning kan det vara intressant att se om kulturskolorna redan har anställda från en annan kulturell bakgrund. På enkätfrågan om de hade anställda med bakgrund från andra kulturer svarade 49,7% ja, och 50,3 nej. Och av 154 skolor har 14,3% undervisning i något utomeuropeiskt instrument, medan 85,7% inte har det.

5.2 Intervjuerna

Här redovisar jag resultaten från intervjuerna. Mina två informanter har jag valt att kalla för Måns och Stig.

5.2.1. Arbetsplan och styrdokument

Av intervjuerna med Måns och Stig framgick det att de båda hävdar att deras kulturskolor arbetar med att nå ut till alla i samhället. Både Måns och Stig berättar att i deras mål de får från kommunen står det beskrivet att kulturskolan ska vara öppen för alla. Förutsättningarna och de konkreta insatserna skiljer sig dock avsevärt. Det har inte funnits något formellt krav på kulturskolorna att upprätta en konkret arbetsplan, utan bara utformandet av arbetsmetoder som till exempel att ha en nära kontakt med grundskolor och fritidsgårdar som visar att kulturskolan finns ser ut att vara en tillräcklig nivå i deras kommuner. Måns berättar att deras kulturskola får uppdrag från kommunen som säger att de ska nå alla, och dessutom inrikta sig på vissa geografiska områden där deras representation är låg. Måns berättar vidare att deras satsning på de områden där deltagandet var lågt, har påverkat antagningarna till skolan och bidragit till fler anställda till skolan. Stig berättar att de inte har någon plan att nå ut till alla, men hävdar samtidigt att detta inte utgör något problem i deras kommun då kommunens storlek till ytan inte är så stor och att de når ut till alla barn via samarbetet med de fåtal skolor de har i kommunen.

5.2.2. Samarbete

I intervjuerna beskrivs det att dessa samarbeten är väldigt viktiga för att nå ut med sin verksamhet, med att kulturskolan delar i många fall lokaler med grundskolan och fritidsgårdar, men också för att nå elever. Måns berättar:

Det är framgångsfaktorn. Ska man jobba med sådant här, ska man vara på skolorna. Barnen ska inte behöva gå någonstans för det är föräldrarna rädda för. Och det hade jag också varit om jag hade haft en sjuåring (Måns).

Detta gäller i de områden där deras verksamhet inte når barn- och ungdomarna. Annars har de en egen byggnad centralt i kommunen där de också har verksamhet. I Måns kommun kommer det in en massa förfrågningar från de områden de försöker nå om att de har lokaler de kan använda till sin verksamhet. Men för skolan i den här kommunen är det inget alternativ. De måste vara i grundskolan, annars är det svårt att få och behålla eleverna. I Stigs fall befinner sig deras kulturskola i samma byggnader som grundskolan, även expeditionen. All undervisning sker på skolan, men menar att det inte skulle innebära några praktiska problem med att använda lokaler utanför skolan med tanke på att deras elever inte har så långt att ta sig till deras centralt belagda skola, och att det inte är några stora avstånd för eleverna att ta sig. Stig berättar också att hans

kulturskola åker på en skolturné en gång om året till de skolor som finns i kommunen för att visa att de finns.

5.2.3. Terminsavgiften

Måns och Stig har olika synsätt på och erfarenheter av terminsavgiftens betydelse. Måns berättar om en satsning på ett område där arbetslösheten är hög och invånarna med en annan kulturell bakgrund är många. Tvivlet fanns att det inte skulle fungera. ”Ingen trodde att invånarna skulle betala för att deras barn skulle få spela musik”, berättar Måns och fortsätter:

Till vår stora förvåning så har det varit tvärtom - man vill betala! Man vill vara som alla andra! Det är också någonting som blir mer och mer tydligt för mig att ska man jobba med sånt här, så ska man ha klart för sig att vi alla spelar i samma division. Vi är inte från något missionärsland som kommer och hjälper fattiga i någon annan del av staden. För då är vi fullständigt fel på det! Vi är vuxna människor, dom har barn, dom är i en viss situation och har ryckts upp i sina liv från, kanske en trygg tillvaro i sina tidigare länder. Det innebär inte att de är annorlunda än vi på något vis. De är i en annorlunda situation just för tillfället. Nu är det vår uppgift att, okej, nu är vi här, vi hjälps åt tillsammans till att det blir så bra som möjligt för alla (Måns).

Måns berättar om åttio barn från detta område, som först hade en projektavgift i början av satsningen på 100 kronor, som sedan höjdes till 300 kronor, och samtliga barn stannade kvar i skolan trots höjningen. Måns menar att det handlar om ett samarbete mellan föräldrar och skola för att få en så bra tillvaro för barnen, och inte någon välgörenhet där skolan går in som socialarbetare med tänket om att ”vi vet bäst”.

Stig, som arbetar i en mindre och mer välbärgad kommun där invånarna har hög utbildning och jobb ser det lite annorlunda ut. Stig berättar:

Jag tror att i stort sett så är det inte ett problem, men det finns alltid de familjerna som det drabbar, att man har en avgift. Men det är inget som kommer till min kännedom. Jag har inte pratat med föräldrar som har sagt att de inte har råd att gå här (Stig).

Men de båda berättar att det finns hjälp att få till avgiften via vissa lokala föreningar och via socialbidrag. Men att ta ut terminsavgiften på något alternativt sätt var inget någondera skolan tillämpade.

5.2.4. Utbud

Måns och Stig har också olika synsätt på frågan om utbud: ska kulturskolan erbjuda undervisning i utomeuropeiska instrument eller inte? Stig förklarar: ”vi har de

traditionella instrumenten. Vi har inget som sticker ut i utbudet ... ingen efterfrågan heller!”

Här menar Stig att ingen frågar efter att få spela andra instrument än de traditionella instrumenten. I Stigs kommun bor det många höginkomstintagare och de har inte så många invånare med annan kulturell bakgrund.

I Måns kommun däremot föll det sig självklart att införa undervisning i utomeuropeiska instrument. I många av de områden de särskilt försöker nå finns många invånare med utomeuropeisk bakgrund. Måns beskriver att detta går väldigt bra. De fick ett tiotal nya elever.

6. Diskussion

I detta kapitel kopplar jag ihop mina resultat med teorikapitlet. Kapitlet är uppdelat i samma huvudavdelningar som resultatkapitlet.

6.1 Arbetsplan och styrdokument

Anmärkningsvärt få skolor tycks ha arbetsplaner för att nå ut till alla grupper i samhället. Det är naturligtvis ytterligare alarmerande att de arbetsplaner som finns tycks ha så begränsat genomslag. Om man dessutom tillåter sig att förmoda att kanske än fler av de kulturskolor som valde att inte svara på enkäten inte heller har någon arbetsplan ser beredskapen inte hög ut i landets kulturskolor. Arbetsplanerna och styrdokumenterna kan se väldigt annorlunda ut från kommun till kommun (SMoK:s nulägesrapport, 2013). Från exemplet mellan kulturskolan i Stockholm och kulturskolan i Mjölby, ser vi att verksamhetsmålen ser väldigt olika ut. Stockholms verksamhetsmål har egentligen bara en punkt av femton som tar upp ett mål att nå ut till barn och ungdomar i deras verksamhetsområde. Det är punkt nummer sex som säger att kulturskolan ska spegla mångfalden av barn och ungdomar ute i kommunen (Lenefors et al 2013).

En av skillnaderna mellan Måns och Stigs kommuner, är att Måns kommun har en arbetsplan för att nå ut till alla, medan Stig kommun inte hade en sådan arbetsplan. I Stigs kommun behövs kanske inte en arbetsplan för att nå ut till alla. En del kulturskolor har inte ett stort geografiskt verksamhetsområde som gör att de kan nå sina mål utan en konkret arbetsplan. Samtidigt kan man utläsa från intervjuvaren att Stigs kulturskola inte tycks ha gjort några särskilda ansatser för att nå fler grupper av barn. Om vi jämför Måns skola som når fler grupper med undervisning i instrument från andra kulturer, menar Stig att det inte finns någon efterfrågan på dessa instrument i hans kommun. All undervisning äger rum på en och samma skola i kommunen och de andra skolorna besöks en gång om året för att man ska nå ut. Inga särskilda insatser görs för att intressera barn med bakgrund i andra kulturer och detta bedöms av verksamhetsledaren som problemfritt eftersom det inte finns någon efterfrågan.

Trots den låga beredskapen ute i landets kulturskolor kan det tänkas att frågan som jag ställde i enkäten kan vara missvisande. 58,7% svarade att de inte har en arbetsplan, medan 41,3% har det. Frågan är om någon av de 58,7% har någon

riktlinje från kommunen eller huvudman med mål att kulturskolan ska nå ut, eller vara öppen för alla? Dessa kulturskolor kanske inte har ett specifikt dokument eller plan för de grupper som de inte når ut till men arbetar ändå aktivt med att nå alla. Måns beskriver att det kan råda stora skillnader mellan olika delar av deras kommun och att det är ett problem. Här signalerar han en medvetenhet ett av kärnproblemen i frågan om huruvida kulturskolan verkligen är till för alla. Trots att de flesta kulturskolorna med en arbetsplan upplevt en konkret skillnad, är det anmärkningsvärt att så pass många med en aktiv arbetsplan inte ser några konkreta förändringar i sitt arbete.

6.2 Samarbete

Under uppbyggnaden av det vi idag kallar för kulturskola, var en viktig byggsten att samordna de kommunala musikaktörerna till ett närmare samarbete för att stärka kommunens kulturliv (SOU 1962:51). Resultatet visar att samarbetet är viktigt än idag. Merparten av kulturskolorna samarbetar med olika föreningar och grundskolor. Både Reimers (1994) och Holmberg (2010) beskriver gemensamma lokaler som en viktig anledning till att grundskolan och kulturskolan har ett nära samarbete. Man kan förmoda att de 5.2% i undersökningen som inte angav att de hade något samarbete med grundskolor också är oberoende av dessa när det gäller lokaler. Att detta mål kan vara inskrivet i verksamhetsplanen ser vi ett exempel på i Mjölbys verksamhetsmål står det att de ska samarbeta med föreningar och med grundskolan (Mjölbys kulturskolas verksamhetsmål 2011).

Stig beskriver ett samarbete med grundskolan genom gemensamma lokaler men detta rör då enbart en av skolorna i kommunen. Men det finns fortfarande de kulturskolor som inte bedriver sin verksamhet med kommunen som huvudman (SMoK:s nulägesrapport, 2013). För dessa kan det naturliga samarbetet som annars uppkommer med att till exempel dela lokaler bli svårare. Stig nämner också att de egentligen inte behöver bedriva sin verksamhet från grundskolans lokaler för att behålla eleverna, utan att det hade gått bra att ha lokaler utanför skolan. I denna situation kan många kommuner befinna sig och då saknas detta incitament till samarbete med grundskolan. Men samarbete med skolor kan naturligtvis ta annan form än just att man delar lokaler. I frågan om kulturskolornas samarbete med studieförbund, föreningar eller fritidsgårdar svarar 76 % av kulturskolorna att de har samarbete, medan 24 % inte har det. Även denna fråga är missvisande, då det

redovisas av SMoK (nulägesrapport 2013) att en del kommuner bedriver sina kulturskolor via studieförbund och föreningar. Här kan man därför anta att en del av de 24 % som inte samarbetar med dessa själva är föreningar eller studieförbund.

6.3 Terminsavgiften

Till vår stora förvåning så har det varit tvärtom- man vill betala! Man vill vara som alla andra! (Måns)

Citatet är från Måns när han beskriver ett av de områden som hans kulturskola gjorde extra insatser för att nå. Är terminsavgiften ett problem? Alla de som Måns fick höra att det inte skulle fungera att ta ut avgiften från de som bor i detta område hade fel - de ville betala! Stig hade inte hört av någon förälder att det skulle vara ett problem med avgiften, men antog att det säkert fanns de som inte kunde betala. Är det som Svahn (2013) refererar i sin artikel och som Måns säger? Spelar inte avgiften en roll? Min egen minnesbild via utsagor från kompisar och deras föräldrar från min egen tid i grundskolan är att avgiften är ett problem. En del information som jag fått ta del utav via e-mail korrespondens med kulturskolor visar att vissa ”nollar” fakturerar till elever för att de ska få gå kvar på kulturskolan.¹ Utåt sett existerar naturligtvis inte detta. Det är inget de vidarebefordrar till kommunen eller talar öppet om. Det är beklagligt för resultaten av mitt arbete att dessa mörkertal inte blivit ytterligare klarlagt. Stigs uttalande antyder ett annat scenario som också kan dölja ett annat mörkertal, där kanske många familjers frånvaro i kulturskolan beror på att de inte ger sig tillkänna men inte tycker sig ha råd att betala avgiften.

Terminsavgiften ser också väldigt olika ut beroende på var i landet det är (SMoK:s nulägesrapport 2013). Vissa kommuner tar inget betalt, medan vissa tar 1700kr. Resultaten från enkäten kan tyckas vara tydliga med 39,4% som inte såg terminsavgiften som ett problem medan 60,6% såg det som ett problem. Av resultatet finns ingenting som visar att skolorna använder sig utav alternativa sätt för eleverna att betala avgiften, och detta för att det verkar inte finnas något behov för det. I min epostkorrespondens med några verksamhetsledare framkommer dock att det finns vissa kulturskolor som delar ut olika slags stipendier till elever. Stipendiernas syfte är oftast inte att hjälpa de som behöver det till terminsavgiften, utan de går till olika slags bedrifter.

¹ Detta innebär alltså att eleverna får en faktura på noll kronor.

6.4 Utbud

Frågan om vilka instrument som ingår i utbudskatalogen skiljer kulturskolorna åt. Bara 14,3% av kulturskolorna erbjuder undervisning i ett utomeuropeiskt instrument. Samtidigt har ganska exakt hälften av skolorna anställda med annan kulturell bakgrund.²

Att bygga ut med fler kurser för att nå ut till fler har kulturskolorna använt tidigare i historien som både SMoK:s historik (2013) och Holmberg (2010) beskriver. Att bygga ut med fler kurser kan vara relevant än idag för att nå vissa grupper som de inte når till med sitt vanliga utbud. Stig förklarar att det är efterfrågan som styr utbudet, men efterfrågan kan inte skapas av de grupper som de inte når. I Måns kommun startades kurser för att nå barn och ungdomar som inte tidigare varit intresserade.

² Naturligtvis betyder detta inte att dessa anställda skulle ha kunnat undervisa i andra instrument, de är säkert anställda för att undervisa i västerländska instrument i stor utsträckning.

7. Sammanfattning

I detta kapitel sammanfattar jag undersökningen och tar upp vad som hade varit intressant att göra vidare forskning på.

7.1 Kulturskolans beredskap och undersökningens pedagogiska betydelse

Jag har i detta examensarbete undersökt om kulturskolan arbetar aktivt för att nå ut till alla barn och ungdomar i samhället, och om de har arbetsplaner för att nå alla. Resultatet visar att få kulturskolor har arbetsplaner för detta. De kan dock ha beskrivet i deras verksamhetsmål att de ska nå ut till alla barn- och ungdomar i deras verksamhetsområde, men dessa mål kan variera från kommun till kommun. Många anger också att arbetsplanerna inte tycks ge något resultat. Sammantaget kan man konstatera att beredskapen för att skapa en kulturskola som når ut till alla grupper i samhället är dålig. Kanske kunde SMOK:s plattform få mer fokus i kulturskolornas praktiska arbete och även vara något som politikerna använder sig utav när de sätter sina mål för kulturskolorna.

Resultaten visar också att terminsavgiften är både ett problem, och att det inte är det. Det finns tendenser till att problemet mörkas en del av kulturskolor som löser problemet med de eleverna som inte har råd, men det löses på så sätt att det inte kan dokumenteras eller talas om.

För mig som pedagog har denna undersökning varit värdefull, särskilt genom att medvetandegöra mig om denna politiskt färgade problematik.

7.2 Vidare forskning

En svårighet i genomförandet av denna undersökning är att få en klar bild av kulturskolorna runt om i landet på grund av att det ser så olika ut i kommunerna. De faktorer som påverkar kulturskolorna som till exempel styre, ekonomi, geografiskt läge, social fördelning i upptagningsområdet och de ytterligare uppdrag skolan får från politikerna utgör en god motivation för en annorlunda upplagd större kartläggning av kulturskolornas situation ute i de olika kommunerna. En kvantitativ undersökning som den jag gjorde ger alltför vaga resultat. En större kvalitativ studie hade därför varit nödvändig men detta faller utanför ramarna för ett examensarbete av

detta slag. I vidare forskning hade det även varit intressant att se hur kulturskolorna förhåller sig till SMOK och deras plattform, och om det påverkar deras verksamhet.

8. Referenser

ABF 2013, hämtad 28/8 2013 från <http://www.abf.se/Om-ABF/historia/>

Bladh, S. (2002). *Musiklärare – i utbildning och yrke. En longitudinell studie av musiklärare i Sverige*. Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för musikvetenskap.

Bryman, A. (2004). *Social research methods*. New York: Oxford university press.

Cederberg, M (2006). *Utifrån sett-inifrån upplevt. Några unga kvinnor som kom till Sverige i tonåren och deras möte med den svenska skolan*. Malmö: Lärarutbildningen Malmö Högskola. Institutionen för pedagogik

Holmberg, K (2010). *Musik- och kulturskolan i senmoderniteten: reservat eller marknad*. Malmö: Musikhögskolan i Malmö

Folkbildningsförbundets hemsida hämtad 28/8 2013 från <http://www.studieforbunden.se/folkbildning/historia/>

Lenefors L, Svensson A, Svensson M (2007). *Översyn och utredning av kulturskolan Stockholm*. Täby: Professional Management Arne & Barbro Svensson AB

Lilliedahl, J (2007). *Föräldrars förväntningar på kommunal musik- och kulturskola*. Avh, Örebro: Örebro universitet

Mjölby kulturskola, verksamhetsmål (2011) Erhållen genom personlig kontakt (8/1 2014)

Kvale, S (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Patel, R. & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: studentlitteratur

Reimers, L (1994). *Musiken i Sverige del 4*. Redaktörer: Leif Jonsson och Hans Åstrand. Stockholm: T. Fischer & Co

SOU 1962:51 *Lärare och handledare för det fria och frivilliga musikutbildningsarbetet*. Betänkande avgivet av musikledarutbildningen. Stockholm: Ecklesiastikdepartementet.

Svensson, P-G. & Starrin, B. (1996). *Kvalitativa studier i teori och praktik* (red). Lund: Studentlitteratur.

SMoK:s plattform (2013), hämtad 26/8 2013 från www.smok.se.

SMoK:s Nulägesrapport (2013) hämtad 26/8 2013 från www.smok.se

SMoK:s historik (2013) hämtad 26/8 2013 från: <http://www.smok.se/om-smok/historik>

Svahn, G (2013) Sydsvenskan: Höjda avgifter kapade köerna till musikskolan.
24/11 2013 Malmö: Sydsvenska Dagbladet

Xen, E (2004). Folkhemmet. I.C. Engström (red.) *Respons aha modern kunskap för alla*. (band 3) Malmö: Bertmarks förlag AB

9. Bilagor

Bilaga 1: Enkätundersökningen

9.1 Brevet

Hej!

Mitt namn är Johan och jag studerar vid musikhögskolan i Malmö. Jag skriver just nu ett examensarbete som handlar om hur kultur- och musikskolor arbetar för att nå alla i samhället.

Som en del av min undersökning har jag gjort en enkät som riktar sig till just musik- och kulturskolor runt om i landet. Enkäten består av 8 frågor och beräknas ta ungefär 2-3 minuter att fylla i.

Undersökningen avslutas måndagen den 7 oktober, och jag skulle bli jätteglad om ni kunde svara på denna enkät innan dess.

Svaren från denna enkät är anonyma och kommer endast att presenteras i form av statistik. Namn eller arbetsplats kommer inte att nämnas någonstans.

För att öppna enkäten, klicka på följande länk:

http://www.surveymonkey.com/s.aspx?sm=kqVk7AkzRFdbrSsIzmXw1Q_3d_3d

Med vänlig hälsning,

Johan Lindelöf

9.2 Enkätfrågorna

1. Har er skola en arbetsplan för att nå alla i samhället oberoende ekonomisk, social och kulturell bakgrund?

Ja

Nej

2. Om ja, har denna arbetsplan konkret förändrat ert arbete de senaste tio åren?

Ja

Nej

3. Ser ni i er verksamhet att terminsavgiften är ett problem för att nå ut till underrepresenterade grupper i ert verksamhetsområde?

Ja

Nej

4. Tillämpar ni alternativa former av terminsavgift som t.ex. att eleverna säljer lotter eller tidningar?

Ja

Nej

5. Har ni anställda med bakgrund i andra kulturer?

Ja

Nej

6. Har ni undervisning i utomeuropeiska instrument?

Ja

Nej

7. Samarbetar ni med grundskolor för att nå ut till flera?

Ja

Nej

8. Samarbetar ni med föreningar, studieförbund eller fritidsgårdar för att nå ut till flera?

Ja

Nej

9.3 Intervjufrågorna

Har er skola en arbetsplan för att nå ut till alla i samhället oavsett kulturell bakgrund eller sociala och ekonomiska förhållanden?

Hur länge har denna arbetsplan varit aktuell?

Har ni gjort statistik eller uppföljningar för att utvärdera om den varit effektiv?

Har ni gjort riktade satsningar på särskilda geografiska områden eller på annat sätt utvalda grupper?

Har ni statistik på utfallet?

Har ni utomeuropeiska instrument i ert kursutbud?

Har det påverkat deltagandet från barn med bakgrund i andra kulturer?

Tror du att avgiften är ett problem för att nå ut till alla?

Tror du att om det skulle finnas alternativa sätt att få in avgiften på, såsom stipendier, försäljning av lotter m.m. skulle öka deltagandet till era kurser?

Är det möjligt att utforma sådana alternativa sätt? Hur? Varför?